

МЕНТОРСТВО ДЛЯ ДІТЕЙ-СИРІТ І ДІТЕЙ, ПОЗБАВЛЕНИХ БАТЬКІВСЬКОГО ПІКЛУВАННЯ

unicef
для кожної дитини

 КЛУБ
ДОБРОДІІВ

ПІЛОТНИЙ ПРОЄКТ

МІСІЯ

ДОПОМОГТИ ПІДЛІТКАМ ЗІ СКЛАДНИМ ЖИТТЄВИМ ДОСВІДОМ, ЯКІ МАЮТЬ НАЙМЕНШІ ШАНСИ НА УСИНОВЛЕННЯ, СТВОРИТИ АЛЬТЕРНАТИВНИЙ СЦЕНАРІЙ ЖИТТЯ ЗА ПІДТРИМКИ ВІДПОВІДАЛЬНОЇ ДОРОСЛОЇ ЛЮДИНИ У РОЛІ МЕНТОРА/КИ.

МЕНТОРСТВО

ЩО ЦЕ?

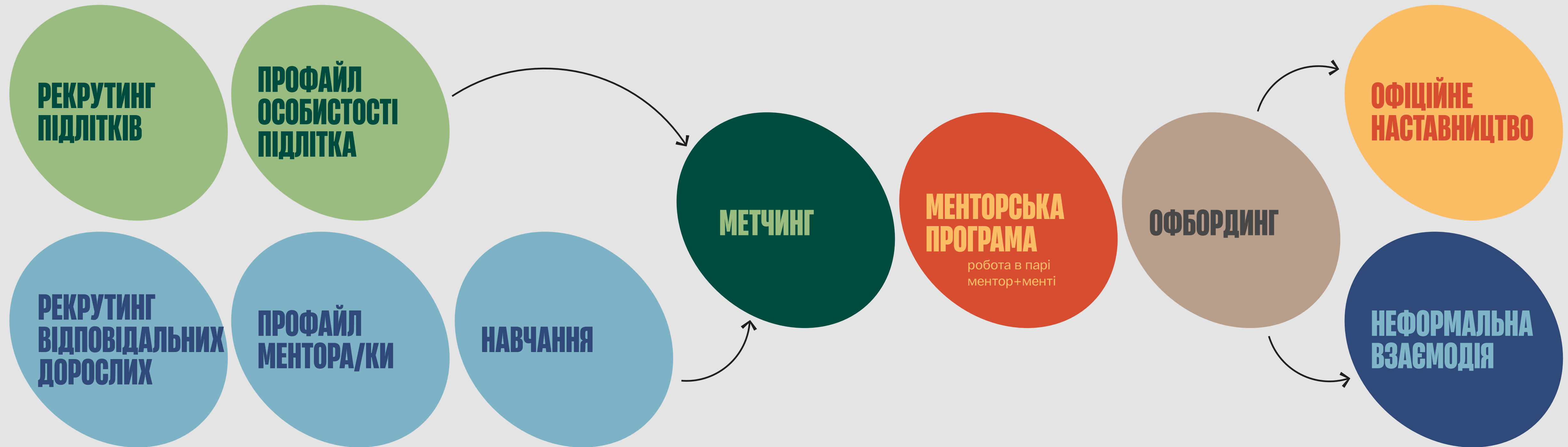
Менторство - це комплексна програма підтримки підлітків 13-23 років зі складним життєвим досвідом: вихованців інтернатів, дитячих будинків сімейного типу, прийомних сімей чи під опікою.

ЧОМУ ЦЕ ВАЖЛИВО?

- Багато підлітків із системи не вірять у свою цінність як **особистості**.
- Мають **низьку самооцінку**, не сформовану відповідальність за власне життя, не вміють приймати самостійні рішення.
- Часто стикаються з **навченою безпорадністю** та відчуттям, що їхнє майбутнє визначене наперед.
- Не володіють базовими **життєвими навичками**, необхідними для самостійного життя.
- **Лише 10%** вихованців інституційних закладів успішно інтегруються в соціум.

МЕХАНІЗМ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОЄКТУ

ПІДЛІТОК

ДО VS ПІСЛЯ

МЕНТОРСЬКОЇ

ПРОГРАМИ

ПСИХО-ЕМОЦІЙНА СФЕРА

Підліток

ДО

- слабо усвідомлює свої потреби
- не вміє ідентифікувати почуття
- має низьку самооцінку, відчуває неповноцінність та невпевненість у власних силах
- відчуття безсилля перед життєвими труднощами

VS

Підліток

ПІСЛЯ

- усвідомлює власну ідентичність, знає сильні сторони та потенціал
- знає відповіді на питання: Хто я? Чого я хочу? Як я можу цього досягти?
- формує позитивну самооцінку та зацікавленість собою
- відчуває гідність і впевненість: **Я можу! Я вмію! Я хочу!**

СПІЛКУВАННЯ ТА ВЗАЄМОДІЯ В СОЦІУМІ

Підліток

ДО

- обмежений досвід спілкування
- потребує допомоги у вивченні соціальних навичок
- має труднощі у створенні здорових міжособистісних зв'язків
- відчуває складнощі у взаємодії з іншими

VS

Підліток

ПІСЛЯ

- має досвід і вміє будувати довірливі стосунки з безпечним дорослим
- вміє приймати ефективні рішення, вирішувати проблеми, критично мислити
- усвідомлює важливість особистих кордонів, поважає кордони інших
- вміє використовувати практики діалогу у вирішенні конфліктів
- вміє звертатися за допомогою

ПОБУТОВА СФЕРА

Підліток

ДО

- не знає базових речей про організацію побуту та облаштування свого життя
- не володіє навичками самообслуговування
- не готовий до дорослого самостійного життя

VS

Підліток

ПІСЛЯ

- володіє практичними навичками для самостійного життя
- вміє організувати побут, отримувати освітні, соціальні, медичні послуги, тощо

СИНДРОМ НАВЧЕНОЇ БЕЗПОРАДНОСТІ

Підліток

ДО

- відчуває неможливість контролювати ситуацію
- негативне сприймає навколишнє середовище
- проявляє пасивність та безпорадність у поведінці: **Не хочу, Не можу, Не знаю, Не буду**

VS

Підліток

ПІСЛЯ

- повертає контроль над своїм життям
- вміє ставити реалістичні цілі та знає, як їх досягати
- володіє інструментами саморегуляції, управління емоціями, зниження стресу та тривожності

ДОРΟΣЛИЙ

ДО VS ПІСЛЯ

 МЕНТОРСЬКОЇ

ПРОГРАМИ

УСВІДОМЛЕННЯ РОЛІ ТА КОМПЕТЕНЦІЙ

Дорослий

ДО

- має поклик бути корисним, але не знає, з чого почати
- не знає інструментів менторства
- має упередження або заангажованість щодо допомоги підліткам зі складним життєвим досвідом
- часто діє з позиції «причиняти добро» (замість врахування реальних потреб підлітка)

VS

Дорослий

ПІСЛЯ

- володіє знаннями та інструментами ефективної допомоги дітям з досвідом
- вміє бути надійним і безпечним дорослим
- володіє методиками ненасильницького спілкування
- знає, як створювати простір для довірливих стосунків та формувати підтримуюче середовище

❓ РОЗУМІННЯ ПІДЛІТКА ТА ЙОГО ПОТРЕБ

Дорослий

ДО

- не розуміє психологію підлітка
- орієнтований більше на власне розуміння допомоги, ніж на реальні потреби дитини
- не усвідомлює, як будувати довіру з підлітками

VS

Дорослий

ПІСЛЯ

- має глибоке розуміння потреб і почуттів підлітків
- володіє знаннями з вікової психології
- розуміє, як працювати з потребами підлітка, а не зі своїми очікуваннями
- вміє допомагати без тиску та нав'язування «правильних рішень»

ОСОБИСТИЙ РОЗВИТОК І ТРАНСФОРМАЦІЇ

Дорослий

ДО

- має поклик бути корисним, потрібним, причетним до створення реального впливу
- не завжди усвідомлює, як допомога іншим впливатиме на нього самого

VS

Дорослий

ПІСЛЯ

- знаходить однодумців, відчуває підтримку спільноти
- глибше розуміє себе, проживає особисті трансформації
- підвищує батьківські компетенції, покращує взаємини зі своїми дітьми
- усвідомлює свій реальний внесок у життя підлітка та суспільства

КОМПЛЕКСНІСТЬ

Пілотний проєкт дав змогу протестувати методологію, і пройти весь цикл менторства від початку до кінця – від залучення підлітка у проєкт, через формування тривалих довірливих стосунків, до усвідомлення власних можливостей і спроможності зробити перші кроки до альтернативного сценарію майбутнього.

**РЕКРУТИНГ ПІДЛІТКІВ
ЗІ СКЛАДНИМ ЖИТТЄВИМ
ДОСВІДОМ**

РЕКРУТИНГ

КОНВЕРСІЯ РЕКРУТИНГУ

Відвідали презентацію
329 ПІДЛІТКИ

Заповнили анкету про участь
163 ПІДЛІТКИ

Долучилися до проєкту
104 ПІДЛІТКИ

Наш комплекс дій в рекрутингу
показав конверсію в **33.6%**

ЯК ВІДБУВАВСЯ ПОШУК І ЗАЛУЧЕННЯ ПІДЛІТКІВ?

- **Навчальні заклади** — школи, коледжі, ПТУ
- **Гуртожитки** — соціальні та навчальних закладів
- **Соціальні служби** — опіка, піклування, ДБСТ

Загалом було опрацьовано **41 заклад**
в трьох громадах.

Залучення до програми відбувалося через **офлайн-презентації**, які допомагали донести суть менторства та прийняти рішення про участь.

ПРОФАЙЛ ОСОБИСТОСТІ

ПІДЛІТКА

ПРОФАЙЛ ОСОБИСТОСТІ ПІДЛІТКА

В основі програми менторства лежить **дитиноцентричний підхід** – ми починаємо роботу з підлітком, відштовхуючись від його/її особистості, потреб і потенціалу.

ЩО ЦЕ?

Це структурований інструмент, який допомагає дізнатися більше про особистість підлітка, його/її потреби, цінності, інтереси та потенціал, а також важливі моменти, які варто враховувати при взаємодії для її ефективності.

ЯК ЦЕ ПРАЦЮЄ?

Процес створення профайлу включає три ключові зустрічі:

- 1 Перша зустріч** — знайомство, встановлення довіри.
- 2 Друга зустріч** — чек-ап: визначення індивідуальних особливостей за визначеною формою та структурованою методикою.
- 3 Третя зустріч** — узгодження: представлення отриманих даних підлітку, синхронізація сприйняття.

У пілотному проєкті профайл підлітка розробляли психологи, щоб створити **комплексну та дієву методику**, засновану на психологічному, соціологічному та комунікативному підходах.

ПРОФАЙЛ ОСОБИСТОСТІ ПІДЛІТКА

ЧИМ КОРИСНИЙ?

- **Формує суб'єктність** — допомагає підлітку усвідомити свою унікальність та особистість, що є першим кроком до самостійності.
- **Робота з навченою безпорадністю** — підліток починає усвідомлювати свою індивідуальність, силу особистості та можливість впливати на власне майбутнє.
- **Ефективний метчинг** — дозволяє зібрати всі ключові деталі для створення якісного зв'язку між підлітком і ментором/кою, що підвищує результативність взаємодії.
- **Самостійна цінність** — навіть без подальшого супроводу цей інструмент вже має вплив, допомагаючи підлітку знайти відповіді на важливе питання: Хто я?
- **Можливість масштабування** — може бути використаний у різних сферах як універсальний системний інструмент в сфері освіти, соціальної роботи, в наставництві, а також можливо навіть у системі усиновлення для кращого метчингу з потенційними батьками.

Відпілотовано на **100 підлітках**, проаналізовано результати, внесено вдосконалення – це підтверджує системність підходу та його життєздатність.

У результаті вдалося напрацювати **готове рішення**, яке тепер можна **використовувати як самостійний інструмент** для роботи з підлітками. Він може бути масштабований та інтегрований у систему, а також діджиталізований в подальшому на [порталі Діти](#), який розробляє Координаційний центр з розвитку сімейного виховання та догляду дітей.

ПРОФАЙЛ

МЕНТОРА/КИ

ПРОФАЙЛ МЕНТОРА/КИ

ЩО ЦЕ?

Це інструмент, який дозволяє дізнатися більше про особистість ментора/ки, його/її мотивацію, цінності, готовність до взаємодії з підлітком і відповідність до цієї ролі.

ЯК ЦЕ ПРАЦЮЄ?

Процес створення профайлу включає:

- * реєстраційна форма з елементами анкетування
- * глибокі інтерв'ю для оцінки цінностей, мотивації та компетенцій кандидата/ки.

ЧИМ КОРИСНИЙ?

- Формує кращу **відповідність** між ментором/кою і менті, забезпечуючи персоналізований підхід.
- Допомогає відібрати **підходящих кандидатів/ок** для взаємодії, ґрунтуючись на їхніх навичках, мотивації та потенціалі.
- Є **важливим елементом** системного підходу для ефективного метчингу, підвищуючи імпакт програми.
- Може бути **уніфікований та діджиталізований**, щоб зробити процес зручним та ефективним.

НАВЧАННЯ

МЕНТОРІВ

НАВЧАННЯ МЕНТОРІВ

Перед початком взаємодії всі ментори/ки проходять обов'язкове навчання – інтенсивний 8-годинний курс, який допомагає стати надійними та безпечними дорослими для підлітків з досвідом.

ЩО ДАЄ НАВЧАННЯ?

Розуміння особливостей підлітків з життєвим досвідом: теоретичні та практичні знання.

Навички ненасильницького спілкування: вміння будувати довірливі стосунки та створення безпечного простору.

Робота з програмний документом – структурованою методологією для послідовної взаємодії з менті.

З навчання починається формування менторської **спільноти**, яка є підтримуючим середовищем на шляху реалізації проєкту.

МЕТЧИНГ – ПОЄДНАННЯ ПІДЛІТКІВ І МЕНТОРІВ/ОК

ПІДБІР ПАР ВІДБУВАЄТЬСЯ НА ОСНОВІ:

- 1** аналізу й оцінки профайлу особистості підлітка та профайлу ментора/ки;
- 2** синхронізації даних з двох документів: інтереси, хобі, цінності та потреби;
- 3** категоризації відповідностей для створення гармонійної взаємодії.

ЩО ЗАБЕЗПЕЧУЄ МЕТЧИНГ?

- * Персоналізований підхід** – кожна пара формується на основі реальних потреб та особливостей.
- * Глибока аналітика** – синхронізація профайлів дозволяє досягти максимальної відповідності.
- * Алгоритм відповідності** – для подальшої ефективної та результативної взаємодії.

СФОРМОВАНІ ПАРИ «МЕНТОР/КА-МЕНТІ»

Мета пілотного проєкту – об’єднати **100 підлітків**, які потребують підтримки, і **100 дорослих**, готових її надати. В рамках пілоту було сформовано **100 пар**, **70** з яких успішно завершили проєкт.

РОЗПОДІЛ ПАР ЗА ГРОМАДАМИ І СТАТТЮ

Громада	Кількість пар	Ментори (жін/чол)	Менті (жін/чол)
Київ	26	22/4	12/14
Луцьк	22	20/2	14/8
Мукачево	22	21/1	16/6

ПРИЧИНИ ДОСТРОКОВОГО ПРИПИНЕННЯ УЧАСТІ ПІДЛІТКАМИ:

- Зміна місця або умов проживання, передача під опіку.
- Зміни в життєвих обставинах (графік навчання, працевлаштування).
- Зміна інтересів або мотивації, що характерно для підліткового віку.
- Низька мотивація до саморозвитку.

АНАЛІЗ ВІДСІВУ УЧАСНИКІВ

У більшості програм, що працюють з дітьми та підлітками, відсоток відсіву зазвичай коливається в межах **30%**, залежно від формату та тривалості проєкту. Такий показник може свідчити про стабільність і успішне функціонування програми.

МЕНТОРСЬКА ПРОГРАМА

В ДІЇ

Під час реалізації пілотного проєкту ми створили **методологію** з чітким, зрозумілим процесом та визначеними етапами, яка може бути використана як **універсальний інструмент**, готовий до масштабування та впровадження.

ЩО ЦЕ?

- Покроковий план, який забезпечує зрозумілий, чіткий та ефективний процес взаємодії в парах.
- Містить ключові блоки для всебічного розвитку підлітка через самопізнання, комунікацію та самореалізацію.
- Сприяє формуванню та засвоєнню навичок завдяки практичним вправам.
- Охоплює розвиток самоусвідомлення, життєвих компетенцій та соціальної адаптації.

ЯК ЦЕ ПРАЦЮЄ?

- ⚡ **Інтерактивний воркбук “Мій шлях із ментором/кою”** – практичний інструмент, який дозволяє впевнено рухатися у взаємодії з ментором/кою в індивідуальному темпі.
- ⚡ **Щотижневі зустрічі** – кожна зустріч присвячена окремій темі, що допомагає поступово розкривати потенціал менті.
- ⚡ **Гнучкий формат** – передбачена можливість зустрічатися в зручному як офлайн, так і онлайн форматах, що дозволяє підтримувати сталість взаємодії з урахуванням сучасних реалій.

ОФБОРДИНГ:

**ЩО ВІДБУВАЄТЬСЯ
ПІСЛЯ ЗАВЕРШЕННЯ
ПРОЄКТУ**

Завершення циклу менторської програми не означає припинення взаємодії в парах. **Ми передбачаємо кілька можливих шляхів подальшої взаємодії:**

Менторські пари можуть обрати шлях офіційного наставництва.

Продовжувати своє спілкування поза проєктом, володіючи необхідними знаннями та інструментами.

Для менторів передбачена можливість долучитися до менторської спільноти – простору для обміну досвідом та підтримки від організаторів у мінімальному форматі.

ПІЛОТНИЙ ПРОЄКТ МЕНТОРСТВА МОЖНА ВИЗНАТИ **УСПІШНИМ** ЗА КІЛЬКОМА КЛЮЧОВИМИ КРИТЕРІЯМИ:

КОМПЛЕКСНІСТЬ

ми запропонували повний цикл менторської програми, що охоплює всі етапи взаємодії, від рекрутингу до офбордингу.

ВІДПРАЦЬОВАНИЙ ПРОЦЕС

завдяки пілоту ми змогли протестувати всі етапи на невеликій групі та перевірити життєздатність кожного з них.

АМБІТНІ РЕЗУЛЬТАТИ

ми поставили собі мету сформувати 100 пар “ментор/ка – менті” і досягли її.

Для порівняння: за 9 місяців 2024 року державні служби навчили 30 наставників/ць.

ЖИТТЄЗДАТНІ СИСТЕМНІ РІШЕННЯ

кожен етап проєкту має чітко напрацьовані, завершені та самодостатні елементи, які можуть бути використані як окремі інструменти, адаптовані або масштабовані системою в інших сферах.

ПІЛОТНИЙ ПРОЄКТ МЕНТОРСТВА МОЖНА ВИЗНАТИ **УСПІШНИМ** ЗА КІЛЬКОМА КЛЮЧОВИМИ КРИТЕРІЯМИ:

РІЗНОМАНІТНА ГЕОГРАФІЯ

проєкт реалізовано у Києві, Луцькій та Мукачевській громадах що є репрезентативною вибіркою регіонів із різними особливостями, які ми дослідили та врахували у подальшій роботі.

ОРІЄНТАЦІЯ НА ПОТРЕБИ ВСІХ УЧАСНИКІВ

проєкт побудований з урахуванням інтересів та запитів підлітків, менторів і системи. Ми усвідомлюємо запити всіх цільових категорій і на їх основі формуємо архітектуру рішень.

ПІЛОТ ПІДТВЕРДИВ

що наша модель є ефективною, гнучкою та готовою до масштабування, а найкращі практики і рішення можуть і мають бути масштабовані в рамках великої системи.

МЕХАНІЗМИ

SAFEGUARDING

В ПРОЄКТІ

У процесі реалізації проєкту Менторства ми впровадили **комплексні механізми безпеки**, щоб мінімізувати ризики та захистити підлітків.

ЩО МИ ЗРОБИЛИ?

Розроблена Політика убезпечення – чіткі механізми захисту, реагування та взаємодії. Детальніше – за [посиланням](#).

Навчання менторів/ок – окремий блок про етичні стандарти, убезпечення взаємодії та механізми реагування.

Форма анонімного зворотного зв'язку інтегрована у воркбук, методологію та навчання менторів.

Залучення опікунів та відповідальних дорослих – вони не лише дають згоду на участь підлітка, а й отримують інформацію про можливість комунікації з проєктною командою.

Проінформовані всі учасники підлітки, ментори, опікуни можуть в будь-який момент анонімно повідомити про ситуацію.

Системний підхід до safeguarding забезпечує прозорість, безпеку та доступність механізмів зворотного зв'язку для всіх учасників програми, гарантуючи їм підтримку та захист.

ДЯКУЄМО
ЗА СПІЛЬНІ
ЕФЕКТИВНІ
ДІЇ

